

Марк Твен

A detailed oil painting of Mark Twain, showing him from the chest up. He has voluminous, wavy, light-colored hair and a prominent, well-groomed mustache. He is wearing a dark suit jacket over a white shirt with a high collar. The background is a dark, textured reddish-brown color.

S. L. Clemens

Mark Twain

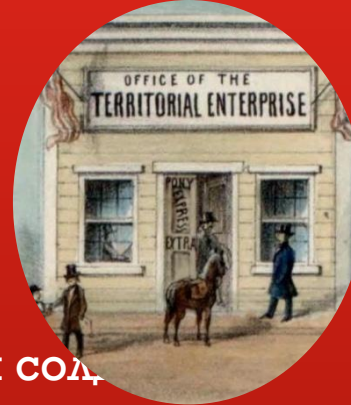
1835-1910

Дитинство і юність

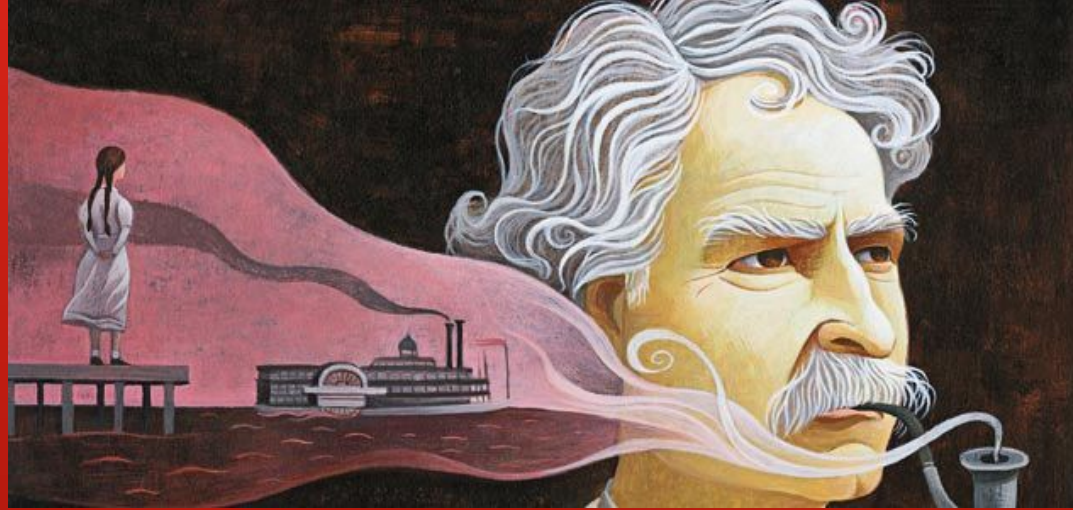
- Семюель Ленгхорн Клеменс народився у сім'ї збогатілого сільськогосподарського купця Джона Маршала Клеменса (11 серпня 1798 — 24 березня 1847) і Джейн Лемптон Клеменс (18 червня 1803 — 27 жовтня 1890 року). Він був шостою дитиною у сім'ї, в якій дітей було семеро і тільки четверо з них вижило.
- Коли Марку Твену виповнилось 4 роки, його сім'я переїхала у містечко Ганнібал, де був річковий порт на річці Міссісіпі. Згодом Ганнібал послужить прообразом містечка Сент-Пітерсберг у знаменитих романах „Пригоди Тома Сойєра“ та „Пригоди Гекльберрі Фінна“. В цей час Міссурі був рабовласницьким штатом, тому вже в цей час Марк Твен зміг ознайомитися із рабством, яке буде згодом описувати і засуджувати у своїх творах.
- В березні 1847 року, коли Марку Твену було 11 років, його батько помер через пневмонію. Наступного року він починає працювати помічником у друкарні. З 1851 займається набором (друком) і редагуванням статей та гумористичних нарисів для газети „Ганнібальський журнал“, власником якої був його брат Оріон. У віці 18 років він залишив Ганнібал і працював у друкарні у Нью-Йорку, Філадельфії, Сент-Луїсі та інших містах. Він займався самоосвітою, багато часу проводячи у бібліотеці, таким чином отримуючи стільки знань, скільки він би зміг одержати, закінчивши звичайну школу. У віці 22 років Твен повернувся в Міссурі. На шляху до Нового Орлеану Марк Твен подорожував на пароплаві. Тоді ж у нього з'явилася мрія стати капітаном корабля. В цей час така робота була вельми високооплачуваною — середня зарплата становила \$250 в місяць що дорівнює сьогоднішнім \$155 000 в рік.

Дезертирство

- Семюелю Клеменсу довелося стати солдатом Конфедерації. Утім, що могло утримати молоду людину, яка ще з дитинства звикла бути вільною?! Через два тижні він дезертує з рядів армії жителів Півдня і спрямовується на захід, до брата в Неваду. Саме пройшла чутка, що в диких преріях цього штату знайшли срібло і золото. Тут Семюель працював цілий рік на срібному руднику. Паралельно до цього він писав гумористичні розповіді для газети «Терріторіал ентерпрайз» у Вірджині-Сіті й у серпні 1862 одержав запрошення стати її співробітником. Ось де і довелося Семюелю Клеменсу шукати для себе псевдонім. Не довго думаючи, він згадав рідну річку і взяв собі в якості псевдоніма вислів лотових на Міссісіпі, які викрикували «марк твен» («мірка 2»), що означало достатню глибину для безпечного плавання. Так на просторах Америки і з'явився письменник Марк Твен, який зумів у майбутньому завоювати світове визнання літературною творчістю.

Мандри

- Протягом декількох років він мандрує з газети в газету як репортер і фейлетоніст. Крім цього, він заробляв додаткові кошти публічним читанням своїх гумористичних оповідань. Як кореспонденту «Альта Каліфорнія» йому вдається взяти участь у середземноморському круїзі на пароплаві «Квакер-Сіті», під час якого він зібрав матеріал для своєї першої книги «Простаки за кордоном». Тоді ж письменник побував і в Україні — ним були відвідані такі міста, як Одеса, Севастополь та Ялта. Відвідав також письменник і резиденцію російського імператора у Лівадії.

Перші твори Марка Твена

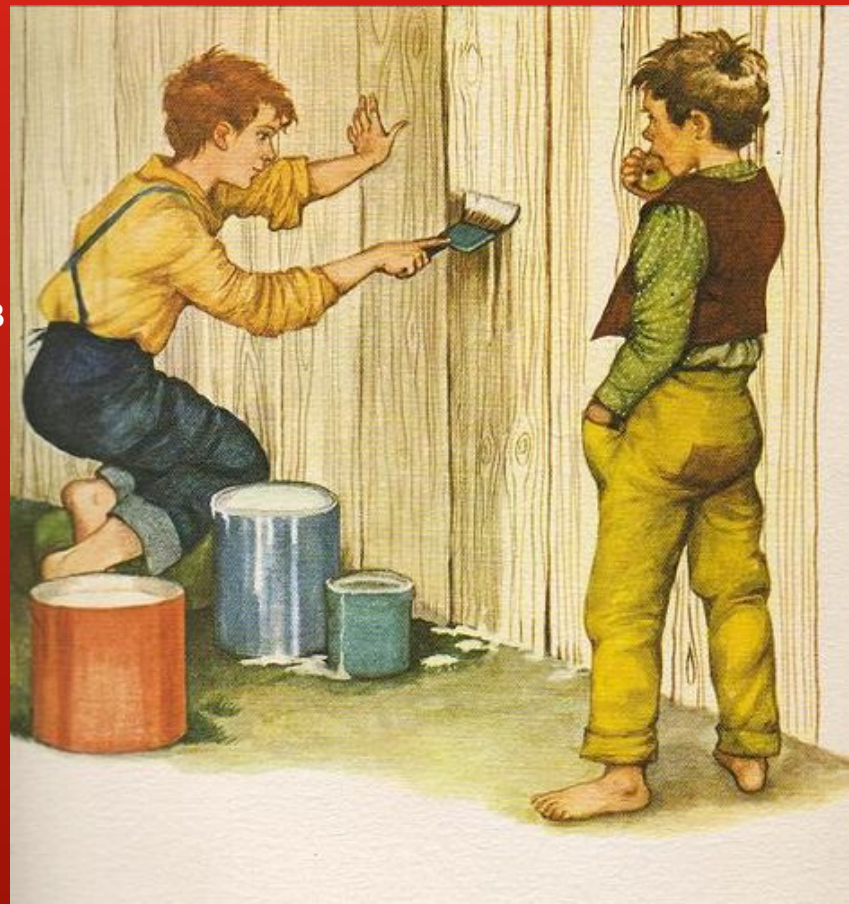
або

Початок літературної кар'єри

Поява в 1869 році повісті «Простаки за кордоном» викликала деякий інтерес з боку публіки через рідкісне для тих років поєднання добротного південного гумору й сатири. Таким чином, літературний дебют Марка Твена відбувся. Крім того, у лютому 1870 року він одружився із сестрою свого друга Ч. Ленгдона, з яким познайомився під час круїзу, — Олівії. Наступною успішною книгою Семюеля Клеменса став написаний у співавторстві з Чарльзом Уорнером роман «Позолочене століття». Твір, з однієї сторони не дуже вдалий, тому що стилі співавторів серйозно різнилися, але з іншої сторони він припав до смаку читачам настільки, що назвою роману охрестили час правління президента Гранта. А в 1876 році побачила світ нова книга Марка Твена, що не тільки закріпило його роль видатного американського письменника, але і назавжди внесло його ім'я в історію світової літератури. Це були знамениті «Пригоди Тома Сойєра». Письменникові вигадувати майже нічого не довелося. Він згадав дитинство в Ганнібалі і своє життя в ті роки. І от на сторінках книги з'явилися описи містечка Сент-Пітерсберг, у якому легко можна впізнати Ганнібал, як утім, і безліч інших дрібних населених пунктів, які розкинулись на берегах Міссісіпі. А Том Сойєр був схожий на юного Семюеля Клеменса, який дуже не любив школу й у 9 років уже палив.

Успіх книги перевершив усі сподівання. Книга, наповнена простим гумором і написана доступною мовою, сподобалася широкому загалу звичайних американців. Адже в Томі багато хто впізнавав себе в далекому й безтурботному дитинстві. Це визнання читачів Твен закріпив наступною книгою, яка також не розраховувалась на витончені смаки літературних критиків. Повість «Принц і жебрак», яка вийшла друком у 1882 році, переносить читачів в Англію епохи Тюдорів. Захоплюючі пригоди поєднуються в цій повісті з мрією простого американця розбагатіти. От ти був жебраком і раптом, раз — уже багатий і золотою печаткою королівства розбиваєш горіхи. Простому читачеві це сподобалося. Історична тема зацікавила письменника. У передмові до свого нового роману «Янкї з Коннектикуту при дворі короля Артура» Твен написав:

«Якщо хто-небудь схильний засуджувати нашу сучасну цивілізацію, що ж, перешкодити цьому не можна, але непогано іноді провести порівняння між нею і тим, що робилося на світі раніш, а це повинно заспокоїти і вселити надію»

Успішний бізнесмен та успішність творів

До 1884 року Марк Твен був уже відомим літератором і до того ж ще і став успішним бізнесменом. Він заснував видавничу фірму, номінально очолену Ч. Л. Вебстером, чоловіком його племінниці. Однієї з перших книг, опублікованих власним видавництвом стали його «Пригоди Гекельберрі Фіна». Твір, який, по визнанню критиків, став кращим у творчості Марка Твена, задумувався як продовження «Пригод Тома Соєра». Однак, він вийшло набагато більш складним і багатошаровим. Позначилося те, що письменник створював його протягом майже 10 років. А роки ці були наповнені постійним пошуком кращої літературної форми, шліфуванням мови і глибокими роздумами. У цій книзі Твен вперше в американській літературі використовував розмовну мову американської глибинки. Колись допускалося її вживання тільки у фарсі і сатирі на звичай простолюду.

Серед інших книг, випущених видавництвом Марка Твена можна назвати «Спогади» вісімнадцятого президента США У. С. Гранта. Вони стали бестселером і принесли родині Семюеля Клеменса бажане матеріальне благополуччя.

Видавнича фірма Марка Твена успішно існувала аж до відомої економічної кризи 1893 — 1894 років. Бізнес письменника не витримав жорстокого удару і збанкрутував. Але справи і до цього останнім часом йшли не блискуче. Ще в 1891 році Марк Твен з метою економії коштів був змушений перебраться в Європу. Час від часу він приїжджає в Сполучені Штати, намагаючись поправити своє матеріальне становище. Після розорення, він довго не визнає себе банкрутом. Зрештою йому вдається домовитися з кредиторами про відстрочку виплати боргів. Це він зміг зробити тільки в 1898 році. За цей час Марко Твен написав кілька творів, серед яких його найсерйозніша історична проза — «Особисті спогади про Жанну Д'арк» (1896), а також «Роззява Вільсон» (1894), «Том Соєр за кордоном» (1894) і «Том Соєр-детектив» (1896). Але жоден з них не зміг домогтися того успіху, що супроводжував минулим книгам Твена.

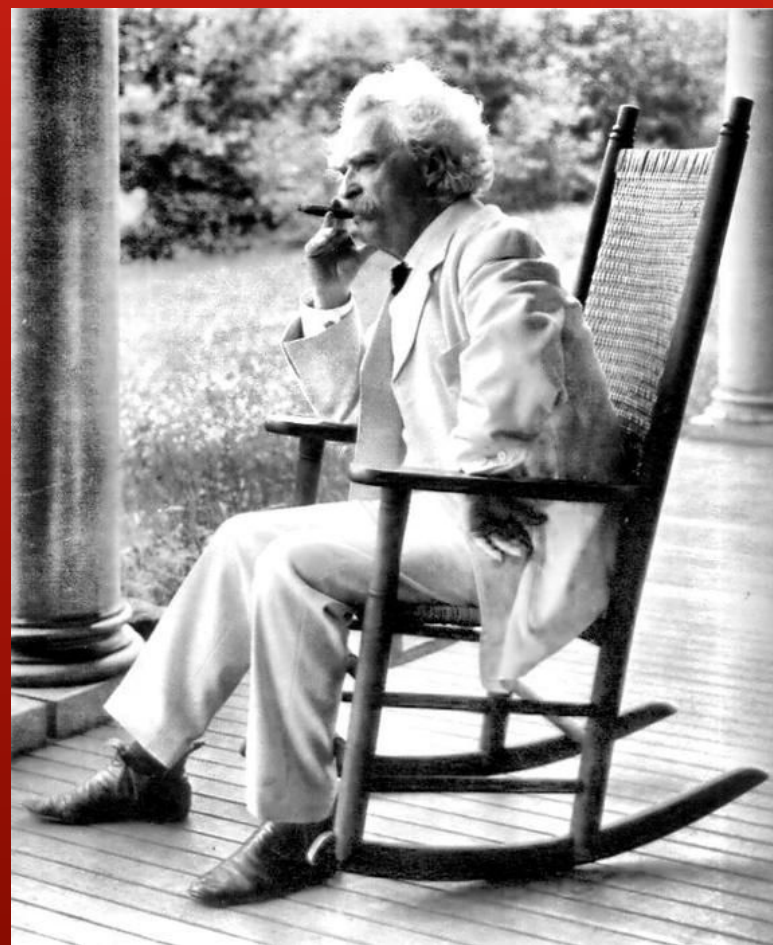

За повістю Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» знятий фільм 1981 року. Фільм був знятий в Херсонській області Бериславському районі. Том Соєр і його вірний друг, бездомний Гек Фінн, шукають пригоди. Вночі на кладовищі вони стають свідками вбивства, здійсненого індіанцем Джо, з яким їм прийдеється зустрітися в пошуках скарбу.

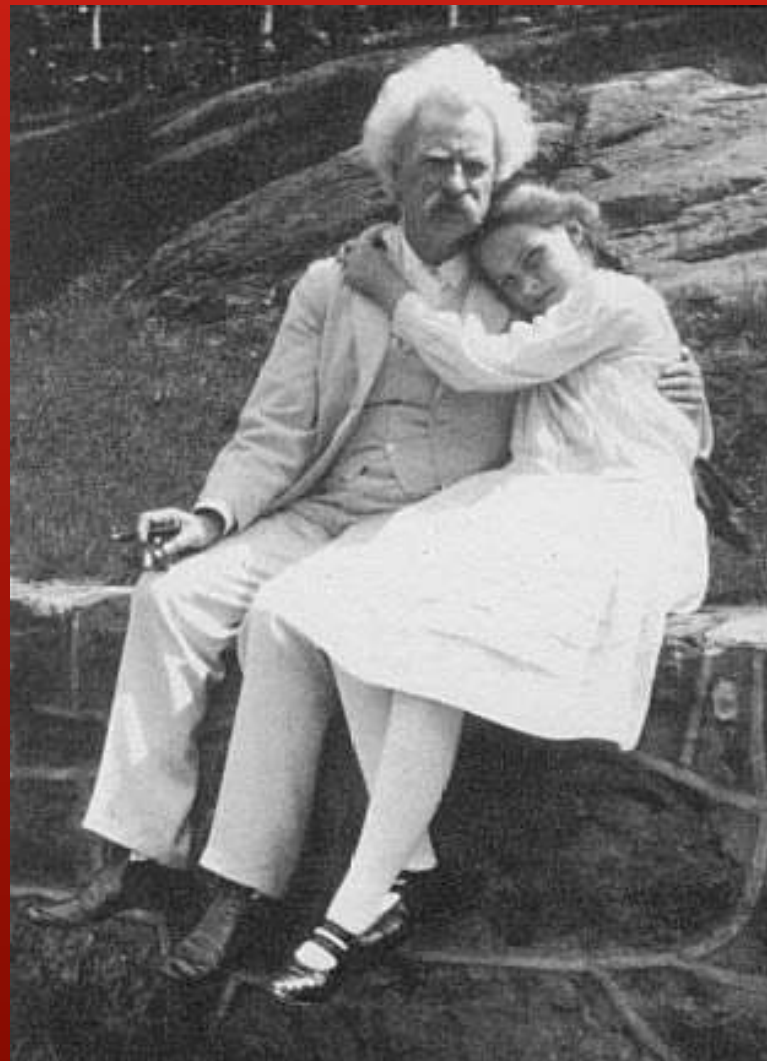
Останні роки

- Зірка письменника почала зникати з обрію. До кінця XIX століття в США починають публікувати зібрання творів Марка Твена, ствлячи тим самим його в розряд класиків давно минулих днів. Однак, запеклий хлопчисько, що сидів усередині літнього, уже зовсім сивого, Семюеля Клеменса і не думав здаватися. У 20 століття Марк Твен увійшов з гострою сатирою на сильних світу цього. Бурхливий революційний початок століття письменник ознаменував творами, покликаними викривати неправду і несправедливість: «Людині, що ходить у п'їтьмі», «Сполучені Лінчуючі Штати», «Монолог царя», «Монолог короля Леопольда в захист його панування в Конго». Проте, американці, які знали його, як класика «легкої» літератури, не сприйняли ці твори. У 1901 році він одержав почесний ступінь доктора красного письменства від Єльського університету. У наступному році — почесний ступінь доктора права від Міссурійського університету. Він дуже пишався цими званнями. Для людини, яка у 12 років покинула школу, визнання його таланту ученими мужами знаменитих університетів було дуже приємним.

Останні роки

- У 1906 році Твен наймає особистого секретаря, яким став А. Б. Пейн. Секретар висловив своє бажання написати книгу про життя письменника. Однак, Марк Твен і сам уже кілька разів сідав за стіл, з метою написати автобіографію. У результаті письменник починає диктувати Пейну історію свого життя. Через рік його знову відзначили ученим ступенем. Він одержує почесний ступінь доктора красного письменства від Оксфордського університету.
- До того часу він уже важко хворіє, а більшість членів його родини помирають один за одним. Письменника мучать жорстокі напади стенокардії. Зрештою серце не витримує і 21 квітня 1910 року у віці 74 років Марк Твен помирає.
- Його останній твір — сатирична повість «Таємничий незнайомец» буде опублікована посмертно в 1916 році за незавершеним рукописом.

Кінець!

